

Dosarul nr. 3r-327/2023
2-21006652-01-3r-04122023

Prima instanță: Curtea de Apel Bălți (jud. S. Procopciuc, E. Grumeza, N. Chircu)

DECIZIE

13 martie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Ion Malanciuc
Oxana Parfeni
Mariana Ursachi

examinând recursul depus de Gheorghe Moroșan,
în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Moroșan Gheorghe către Bejenaru Valentina Primăria s. Moara de Piatră, r-nul Drochia privind anularea certificatului nr.148 din 20.04.2018 emis de către Primăria s. Moara de Piatră; anularea certificatului de calitate de moștenitor nr.1624 din registrul AA nr.0023805 din 26.04.2018; anularea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr.3624101343, eliberat de Primăria s. Moara de Piatră la 15.05.1999; anularea extrasului din registrul bunurilor imobile din 16.10.2020 nr. 3624101343; anularea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. 3624102385, eliberat de Primăria s. Moara de Piatră la 15.04.1999; anularea extrasului din registrul bunurilor imobile din 16.10.2020 nr. 3624102385,
împotriva încheierii din 23 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost declarat inadmisibil apelul depus de Gheorghe Moroșan, împotriva hotărârii din 19 mai 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Central,

c o n s t a t ă:

La 15 ianuarie 2021, Moroșan Gheorghe a depus cerere de chemare în judecată împotriva Valentinei Bejenaru - primarul s. Moara de Piatră, privind anularea certificatului, a testamentului și a contractului de donație, cu recunoașterea dreptului de proprietate asupra casei de locuit și a terenului.

La 06 aprilie 2021, Moroșan Gheorghe a formulat o nouă cerere în ordinea contenciosului administrativ, îndreptându-și cerințele împotriva Autorității Publice Locale a s. Moara de Piatră, r-nul Drochia, solicitând: anularea certificatului nr.148 din 20 aprilie 2018 emis de către Primăria sat. Moara de Piatră; anularea testamentului din 18 octombrie 1994 sub nr. 85; anularea contractului de donație din 03 noiembrie 1994 sub nr. 95; anularea certificatului de calitate de moștenitor nr.1624 din registrul AA nr.0023805 din 26 aprilie 2018; anularea titlului de autentificare a deținătorului de teren nr.3624101343, eliberat de Primăria Moara de Piatră la 15 mai 1999; anularea extrasului din Registrul bunurilor imobile din 16

octombrie 2020 nr.3624101343; anularea titlului de autentificare a deținătorului de teren nr.3624102385, eliberat de Primăria Moara de Piatră la 15 aprilie 1999; anularea extrasului din Registrul bunurilor imobile din 16 octombrie 2020 nr.3624102385; aplicarea sechestrului asupra tuturor bunurilor.

Prin încheierea din 09.02.2022 a Judecătoriei Drochia, sediul Central s-au separat pretențiile reținute din cauza nr.2-21006652-26-3-18012021 și s-a declinat competența în favoarea judecătorului de drept comun judecătoria Drochia, sediul Central, în latura acțiunii formulate de Moroșan Gheorghe către Bejenaru Valentina privind anularea testamentului nr.85 din 18 octombrie 1994, anularea contractului de donație nr.95 din 03 noiembrie 1994 și partajul averii succesoriale.

Prin hotărârea din 19 mai 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul central, corectată prin încheierea din 19 mai 2023, s-a respins acțiunea în contencios administrativ a lui Moroșan Gheorghe către Bejenaru Valentina, Primăria s. Moara de Piatră, r-ul Drochia privind anularea certificatului nr.148 din 20 aprilie 2018 emis de către Primăria s. Moara de Piatră; anularea certificatului de calitate de moștenitor nr.1624 din registrul AA nr.0023805 din 26 aprilie 2018; anularea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr.3624101343, eliberat de Primăria s. Moara de Piatră la 15 mai 1999; anularea extrasului din registrul bunurilor imobile din 16 octombrie 2020 nr.3624101343; anularea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. 3624102385, eliberat de Primăria s. Moara de Piatră la 15 aprilie 1999; anularea extrasului din registrul bunurilor imobile din 16 octombrie 2020 nr. 3624102385.

La 13 iunie 2023 apelantul Moroșan Gheorghe a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Drochia, sediul central din 19 mai 2023, solicitând casarea integrală a acesteia, cu emiterea unei noi decizii de admitere a acțiunii.

Prin încheierea din 23 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți, în temeiul art. 236 alin. (2) lit.e) din Codul administrativ, a fost declarată inadmisibil apelul depus de Moroșan Gheorghe, împotriva hotărârii din 19 mai 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Central.

La data de 17 noiembrie 2023, prin intermediul oficiului poștal, Moroșan Gheorghe, a depus recurs împotriva încheierii din 23 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea cererii de recurs și casarea încheierii din recurate.

Examinând recursul depus de către Moroșan Gheorghe, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul ca fiind inadmisibil, din următoarele considerente.

Prin prisma art. 191, alin. (5) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție soluționează cererile de recurs împotriva hotărârilor, deciziilor și încheierilor curții de apel.

Conform art. 241, alin. (1) din Codul administrativ încheierile primei instanțe și ale instanței de apel pot fi contestate cu recurs, separat de hotărâre, în cazurile prevăzute de prezentul cod și de alte legi.

Alineatul 1 al aceluiași articol prevede că pentru contestarea cu recurs a încheierilor judecătorești se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Potrivit art. 243,

alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, examinând recursul împotriva încheierii judecătorești, instanța adoptă decizie prin care declară recursul inadmisibil.

Potrivit speței, instanța de recurs consideră relevante dispozițiile art. 242 Cod administrativ, care stipulează că recursul împotriva încheierii judecătorești se depune motivat la instanța de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătorești, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Totodată, în sensul art. 241 alin. (3) din Codul administrativ, pentru contestarea cu recurs a încheierilor judecătorești se aplică corespunzător prevederile cap.III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La rândul său, prevederile art. 233 din cap.III din cartea a treia din Codul administrativ reglementează condițiile de formă și conținut față de cererea de apel și prin urmare față de cererea de recurs.

Prin prisma dispozițiilor art. 236 alin. (2) lit. d) din cap.III din cartea a treia din Codul administrativ coroborate cu prevederile art. 241 alin. (3) și art. 242 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special când a fost depus după expirarea termenului stabilit.

Concomitent, regulile generale ce țin de calcularea termenelor în materie de contencios administrativ sunt reglementate prin prisma art.195 din Codul administrativ potrivit cărora procedura acțiunii în contencios administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

În conformitate cu art.110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art.111 din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească. Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului. Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.

Potrivit art.113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Subsecvent, potrivit art. 223 din Codul administrativ, hotărârile și alte acte de dispoziție prin care se stabilesc termene, precum și numirea ședințelor și citațiile se notifică participanților la proces conform art.96–114.

Conform art. 97 alin. (1)-(3) din Codul administrativ, notificarea este comunicarea, dispusă de autoritatea publică, a unui înscris în forma stabilită de prezentul cod. Notificarea se face în cazurile prevăzute de lege sau prin dispoziția autorității publice.

Autoritatea publică poate alege între următoarele forme de notificare: a) notificare prin act de recunoaștere a recepționării; b) notificare prin poștă cu act de notificare; c) notificare prin poștă cu scrisoare recomandată; d) notificare prin poștă electronică sau prin mijloace electronice de comunicație dedicate.

Potrivit art. 109 din Codul administrativ, un înscris poate fi notificat prin poștă cu scrisoare recomandată cu aviz de recepție. Pentru probarea notificării este suficient avizul de recepție.

Materialele cauzei atestă că, la 17 noiembrie 2023, Moroșan Gheorghe, a depus la Curtea de Apel Bălți cerere de recurs împotriva încheierii din 23 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți prin care a fost declarat inadmisibil apelul depus de Moroșan Gheorghe, împotriva hotărârii din 19 mai 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Central, pe motiv că apelantul nu a depus cererea de apel motivată în termenul prevăzut de art. 232 alin. (2) din Codul administrativ.

Potrivit materialelor cauzei, încheierea din 23 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți a fost notificată recurentului Moroșan Gheorghe, la adresa poștală indicată de recurent în cererile depuse către instanță, și utilizată în comunicarea cu instanța de judecată (f. d. 51), fiind notificată recurentului la data de 31 octombrie 2023, fapt ce se confirmă prin avizul de recepție anexat la materialele dosarului (f.d.53).

Astfel, în speță, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că termenul de depunere a recursului și-a început curgerea la 01 noiembrie 2023, ziua imediat următoare de la data notificării încheierii judecătorești contestate și a expirat la 15 noiembrie 2023 (miercuri), pe când cererea de recurs a fost depusă, prin intermediul oficiului poștal, la data de 17 noiembrie 2023, fapt ce denotă exercitarea acestei căi de atac cu încălcarea termenului stabilit de art. 242 Cod administrativ. Or, legiuitorul a determinat că dreptul la depunerea recursului este limitat la un anumit interval și anume 15 zile de la notificarea încheierii judecătorești.

La acest capitol, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează prevederile art.242 din Codul administrativ, care cert, expres și imperativ stipulează că, recursul împotriva încheierii judecătorești se depune motivat la instanța de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătorești, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis încheierea contestată transmite neîntârziat recursul împotriva încheierii judecătorești împreună cu dosarul judiciar instanței competente să soluționeze recursul.

Din sensul normei de drept citate supra, rezultă că, după notificarea încheierii instanței de apel, recurentul urmează să depună recursul motivat în interiorul termenului legal de 15 zile și nemijlocit la instanța de judecată care a emis încheierea contestată, la caz, la Curtea de Apel Bălți.

Cele menționate supra denotă faptul că, termenul de 15 zile prevăzut la art.242 din Codul administrativ, pentru prezentarea recursului, urma să curgă începând cu

01 noiembrie 2023, ziua imediat următoare de la data notificării recurentului a încheierii Curții de Apel Bălți și care urma să expire la 15 noiembrie 2023, zi de miercuri, inclusiv. Însă, ne cătând acestui fapt, recurentul Moroșan Gheorghe a depus recursul împotriva încheierii Curții de Apel Bălți la 17 noiembrie 2023, prin intermediul oficiului poștal, cu încălcarea evidentă a termenului de depunere a recursului.

Subsecvent, instanța de recurs învederează că hotărârile instanțelor judecătorești, pronunțate de judecătorii și de curțile de apel, sunt transferate din Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor pe portalul național al instanțelor de judecată, în regim real (pct.7-8 și 17 din Regulamentul privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe portalul național al instanțelor de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție, aprobat prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr.658/30 din 10 octombrie 2017).

Potrivit acestor prevederi, scopul existenței portalului național al instanțelor de judecată îl constituie susținerea unui mediu informațional virtual și accesibil pentru cetățeni. Informațiile publicate pe portalul național al instanțelor de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție includ lista cauzelor fixate pentru judecare, hotărârile instanței de judecată, citațiile în fața instanței și alte informații relevante pentru justițiabili.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că, rolul instanței de judecată este de a aduce la cunoștință persoanei despre emiterea hotărârii judecătorești, iar Moroșan Gheorghe, fiind cel interesat de soluționarea cauzei în ordine de recurs, trebuia să întreprindă toate măsurile necesare de a-și proteja dreptul de acces la instanță, după cum sugerează și jurisprudența CEDO, prin efectuarea actului de procedură până la expirarea termenului prevăzut de lege, la caz prin depunerea recursului în conformitate cu art.242 din Codul administrativ.

În speță, culpa că recurentul Moroșan Gheorghe a depus tardiv cererea de recurs nu se datorează Curții de Apel Bălți, care a respectat corespunzător prevederile legale de notificare a actului de procedură, dar ultimului care nu a întreprins suficiente măsuri, după cum sugerează și jurisprudența CEDO de a-și proteja drepturile de acces la instanță și de a îndeplini actul de procedură în termenul prevăzut la art.242 din Codul administrativ, manifestând în acest sens un comportament de rea-credință la folosirea drepturilor sale procedurale.

La acest capitol se rețin prevederile art.24 alin.(1) din Codul administrativ, care statuează că, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți.

Buna-credință prezumă că partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege, or, termenul de recurs prevăzut la art.242 din Codul administrativ, este considerat un termen imperativ, absolut și peremptoriu, astfel că nerespectarea acestuia atrage drept consecință după sine decăderea părții din dreptul de a mai exercita această cale de atac.

În conformitate cu prevederile art.65 alin.(1), (2) din Codul administrativ, dacă o persoană, din motive independente de voința ei, nu a putut respecta un termen legal, atunci, la cerere, ea poate fi repusă în termen. Culpă unui reprezentant legal

sau împuternicit se atribuie reprezentatului. Cererea de repunere în termen se depune în termen de 15 zile de la înlăturarea impedimentului. La cerere se anexează probele care confirmă faptele pe care aceasta se întemeiază și, suplimentar, se recuperează acțiunile omise.

Din materialele cauzei, precum și din conținutul recursului depus de Moroșan Gheorghi, Completul reține că, ultimul n-a făcut uz de prevederile art.65 alin.(1) și (2) din Codul administrativ și nu a solicitat repunerea în termenul de declarare a recursului.

Din cele menționate, se impune declararea recursului depus de Moroșan Gheorghi, ca inadmisibil, în temeiul art.243 alin.(1) lit.a) din Codul administrativ în coroborare cu art.236 alin.(2) lit.d) din Codul administrativ, or, exercitarea oricărei căi de atac și neîndeplinirea oricărui alt act de procedură în termenul legal, atrage în consecință decăderea din acest drept, afară de cazul când legea dispune altfel sau când partea dovedește că a fost împiedicată printr-o împrejurare mai presus de voința ei să efectueze acțiunea în termen.

În conformitate cu art.36 alin.(2) din Codul administrativ, instanțele de judecată competente aplică principiul supremației dreptului cu luarea în considerare a jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului.

În acest context, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție amintește că art.6 §1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului îi garantează fiecărei persoane dreptul de a sesiza o instanță cu orice contestație referitoare la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil. Instanța europeană a relatat însă în practica sa constantă că „dreptul la o instanță” nu este absolut. În această privință, Curtea Europeană, în mai multe cauze de acest gen, nu exclude niciodată ipoteza că interesele unei bune administrări a justiției pot să justifice impunerea unui termen de exercitare a căii de atac [cauza Bacev vs fosta Republică Yugoslavă a Macedoniei; Kemp vs Luxembourg; Diaz Ochoa vs Spaniei], în care înalta Curte a arătat că termenul fixat de legea internă este o restricție ce guvernează accesul la justiție.

Cu privire la acest aspect Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat în jurisprudența sa că reglementarea referitoare la formalitățile și termenele ce trebuie respectate pentru exercitarea unei căi de atac, urmărește să asigure o bună administrare a justiției și, în particular, să respecte principiul securității raporturilor juridice și că cei interesați trebuie să aibă posibilitatea de a se aștepta ca aceste reguli să fie aplicate. Or, aceste termene urmăresc mai multe scopuri importante, și anume să garanteze securitatea juridică fixând un termen pentru acțiuni, să pună pe eventualii pârâți la adăpost de plângeri introduse foarte târziu care ar fi, probabil, mai dificil de combătut, și să împiedice nedreptățile ce s-ar putea produce dacă tribunalele ar fi chemate să se pronunțe în legătură cu evenimente consumate cu mult timp în urmă, plecând de la elemente de probă cărora nu li s-ar mai putea acorda credit și care ar fi incomplete din cauza timpului scurs (cauza Brumărescu v. România, cauza Marckx v. Belgia).

Imperioase speței sunt și dezideratele statuate de CtEDO în cauza Ponomaryov c. Ucrainei, conform cărora, deși, în speță nu este vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de

redeschiderea unui proces după un interval considerabil de timp prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen după o perioadă îndelungată și pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac. În acest caz Înalta Curte a reiterat că, ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protecția drepturilor sale de acces la justiție.

În atare circumstanțe, Completul de judecată ajunge la concluzia de a declara recursul depus de Moroșan Gheorghii, ca inadmisibil.

Conform art.191 alin.(5), art.241, art.242 și art.243 alin.(1) lit.a) și alin.(2) în coroborare cu art.236 alin.(2) lit.d) din Codul administrativ, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se declară inadmisibil recursul depus de Moroșan Gheorghii, împotriva încheierii din 23 octombrie 2023 a Curții de Apel Bălți, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Moroșan Gheorghii către Bejenaru Valentina Primăria s. Moara de Piatră, r-nul Drochia privind anularea certificatului nr.148 din 20.04.2018 emis de către Primăria s. Moara de Piatră; anularea certificatului de calitate de moștenitor nr.1624 din registrul AA nr.0023805 din 26.04.2018; anularea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr.3624101343, eliberat de Primăria s. Moara de Piatră la 15.05.1999; anularea extrasului din registrul bunurilor imobile din 16.10.2020 nr. 3624101343; anularea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. 3624102385, eliberat de Primăria s. Moara de Piatră la 15.04.1999; anularea extrasului din registrul bunurilor imobile din 16.10.2020 nr. 3624102385.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Ion Malanciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi